

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
МЕНЕДЖМЕНТУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ІФННМ ЗУНУ
Галина ЛЯХОВИЧ

2024р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з НІР ЗУНУ
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «МОДЕЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ»

ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 051 Економіка
освітньо-професійна програма – Міжнародна економіка

Кафедра міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	1	1	32	14	5	6	93	150	Екз.,

Івано-Франківськ – ІФННМ, 2024

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"МОДЕЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ"**

1. Опис дисципліни "Моделі та технології прийняття управлінських рішень"

Дисципліна – Моделі та технології прийняття управлінських рішень	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни: Нормативна дисципліна Мова викладання: українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 051 «Економіка»	Рік підготовки: – 1 Семестр: – 1
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»	Лекції: – 32 год. Практичні заняття: – 14 год.
Загальна кількість годин – 150;	Ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота: – 93 год. Тренінг – 6 год Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин – 3 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета й завдання вивчення дисципліни

"Моделі та технології прийняття управлінських рішень"

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання дисципліни "Моделі та технології прийняття управлінських рішень" є формування системи фундаментальних теоретичних знань і практичних навичок у галузі ідентифікації проблем прийняття рішень; опанування методів і технологій підтримки прийняття рішень в управлінні.

2.2 Завдання вивчення навчальної дисципліни:

вивчення основних засад теорії прийняття рішень, орієнтованих на застосування сучасних наукових методів, моделей та засобів інформаційних технологій; набуття вмінь створення, використання й адаптації систем прийняття рішень.

2.3 Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни "Моделі та технології прийняття управлінських рішень":

ЗК.2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК11.Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

2.4 Передумови для вивчення дисципліни.

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування по спеціальності (додаткового вступного фахового випробування по спеціальності)

2.5 Результати навчання

ПРН2.Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН7.Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН8.Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН9.Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН10.Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПРН11.Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН12.Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН13.Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН15.Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

3. Програма дисципліни "Моделі та технології прийняття управлінських рішень"

Тема 1. Сутність, природа і класифікація управлінських рішень.

Сутність прийняття управлінських рішень.

Основні етапи розробки і прийняття управлінських рішень.

Класифікація управлінських рішень.

Системний та ситуаційний підходи до прийняття управлінських рішень.

Література 9, 12, 13, 21.

Тема 2. Процеси підготовки, розробки та реалізації управлінських рішень

Підготовка, розробка та реалізації УР.

Збір та обробка інформації про ситуацію, визначення цілей в діяльності організації як цілісної системи.

Виявлення і формулювання проблеми. Розробка системи оцінювання управлінського рішення.

Аналіз та діагностика ситуації. Розробка альтернативних прогнозів розвитку ситуації.

Організація процесу розробки управлінського рішення.

Генерування альтернативних варіантів рішень. Відбір основних варіантів управлінських впливів.

Розробка сценаріїв розвитку ситуації. Експертна оцінка основних варіантів керуючих впливів.

Основні принципи раціональної організації процесу розробки управлінських рішень.

Застосування наукових підходів до підготовки, розробки та реалізації управлінських рішень. Особливості функціонального підходу до розробки управлінських рішень.

Комплексний, інтеграційний, маркетинговий, динамічний, нормативний, кількісний, адміністративний, поведінковий, ситуаційний підходи до підготовки, розробки та реалізації управлінських рішень.

Література 3, 9, 12.

Тема 3. Методи обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

Загальнонаукові методи обґрунтування управлінських рішень.

Сутність та особливості застосування комплексного та системного аналізу при обґрунтуванні управлінських рішень.

Методи композиції та декомпозиції при визначенні критеріїв прийняття управлінських рішень.

Особливості розробки гіпотез щодо очікуваних результатів та способів їхнього досягнення.

Література 3, 4, 7, 9, 10, 12

Тема 4. Моделювання як науковий метод обґрунтування управлінських рішень.

Моделювання як загальнонауковий метод пізнання та інструментарій наукових досліджень соціо-економічних процесів та систем.

Класифікація моделей та методів моделювання управлінських рішень менеджменті підприємств.

Моделювання як об'єктивна основа обґрунтування управлінських рішень. Сутність концепції детермінованого підходу до опису реальних процесів.

Адитивні та мультиплікативні моделі процедур обґрунтування управлінських рішень.

Індексні моделі. Сітьові моделі. Моделі математичного програмування.

Література 1, 2, 6, 18, 22.

Тема 5. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності

Невизначеність і ризик в системі процедур управлінських рішень. Управлінські ризики при розробці управлінських рішень.

Аналіз послідовності рішення з використанням дерева рішень. Страхування ризику. Основні підходи до прийняття рішень в умовах невизначеності.

Критерій рішення Вальда (максі-мін) для оцінки передбачуваних стратегій в умовах невизначеності.

Альфа-критерій рішення Гурвіца. Критерій рішення Сейвіджа. Критерій рішення Лапласа.

Інші методи врахування невизначеності (хенджування, гнучке інвестування, диверсифікація інтересів фірми, придбання додаткової інформації, модифікація цілей тощо).

Матриця ефективності управлінських рішень в умовах невизначеності. Організаційні методи зменшення невизначеності. Вплив паніки на управлінські рішення.

Література 1, 2, 4, 5, 7, 13, 15.

Тема 6. Стохастичні моделі обґрунтування управлінських рішень.

Сутність концепції стохастичного підходу до опису стану реальних процесів та систем.

Обмеженість використання стохастичних моделей у прикладних дослідженнях соціо-економічних процесів.

Стохастичні моделі оптимізації.

Кореляційно-регресійні моделі обґрунтування управлінських рішень. Сітьові моделі у стохастичній формі.

Література 1, 2, 9, 13, 17.

Тема 7. Оцінки ефективності прийняття управлінських рішень.

Параметри якості управлінського рішення. Показник ентропії.

Фактори якості на стадії розробки управлінського рішення. Фактори якості на стадії реалізації управлінського рішення.

Вибір пріоритетів при розробці та прийнятті управлінських рішень. Принцип Парето.

Встановлення пріоритетів за допомогою аналізу АБВ.

Факторний аналіз ефективності процесів прийняття управлінських рішень.

Новітні методи оцінки ефективності управлінських рішень.

Література 9, 10, 11, 13, 18, 22, 23, 24, 25.

Тема 8. Прикладні задачі моделювання управлінських рішень.

Підходи до передбачення та методи прогнозування напрямів розвитку і станів господарюючих суб'єктів.

Моделювання альтернативних стратегій розвитку підприємств галузі. Моделювання функціональних задач в системах управління.

Моделювання управлінських рішень в задачах тактичного управління підприємств галузі.

Обґрунтування прийняття управлінських рішень в системі оперативно-календарного планування діяльності підрозділів підприємств.

Література 1, 2, 4, 6, 7, 11, 13, 22, 25.

Тема 9. Інформаційна підтримка процесу розробки і прийняття управлінських рішень

Інформаційні системи як основа інформаційної підтримки автоматизації процесів прийняття управлінських рішень.

Класифікація інформаційних систем.

Інформаційні системи підтримки прийняття управлінських рішень. Нові інформаційні технології та їх функції у процесі розробки УР.

Література 3, 10, 12, 13, 14, 21, 24.

**4. Структура залікового кредиту дисципліни
"Моделі та технології прийняття управлінських рішень"
денна форма навчання**

	Кількість годин					
	Лекції	Практична робота	Самостійна робота	Тренінг	Індивідуаль на робота	Контрольні заходи
Тема 1 Сутність, природа і класифікація управлінських рішень.	2	1	10	2	3	Поточне опитування, тестування, есе
Тема 2 Процеси підготовки, розробки та реалізації управлінських рішень	4	1	10			Тестування, кейси
Тема 3. Методи обґрунтування та прийняття управлінських рішень.	4	2	10			Тестування, управлінські ситуації
Тема 4. Моделювання як науковий метод обґрунтування управлінських рішень.	4	2	11	2	3	Поточне опитування, управлінські ситуації, есе
Тема 5. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності	4	2	10			Поточне опитування, управлінські ситуації, есе
Тема 6 Стохастичні моделі обґрунтування управлінських рішень	4	2	11			Поточне опитування, тестування, есе
Тема 7. Оцінки ефективності прийняття управлінських рішень	4	2	10	2	2	Тестування, кейси
Тема 8. Прикладні задачі моделювання управлінських рішень.	4	1	10			Тестування, управлінські ситуації
Тема 9. Інформаційна підтримка процесу розробки і прийняття управлінських рішень	2	1	11			Поточне опитування, управлінські ситуації, есе
Разом	32	14	93	6	5	

5. Тематика практичних занять. Практичне заняття

Практичне заняття

Тема: Сутність, природа і класифікація управлінських рішень

1. Основні поняття та сутність прийняття управлінських рішень.
2. Етапи прийняття управлінських рішень.
3. Класифікація управлінських рішень.
4. Основні підходи до прийняття управлінських рішень

Література 9, 12, 13, 21.

Практичне заняття

Тема: Процеси підготовки, розробки та реалізації управлінських рішень

1. Основні процеси до прийняття управлінських рішень
2. Виявлення основних проблем при прийнятті управлінських рішень
3. Вирішення основних проблем, які виникають в процесі прийняття управлінських рішень, та пошук оптимальних рішень
4. Основні принципи раціональної організації процесу розробки управлінських рішень.
5. Застосування наукових підходів до підготовки, розробки та реалізації управлінських рішень.
6. Аналіз різних підходів до підготовки, розробки та прийняття управлінських рішень.
7. Виявлення основних відмінностей між адміністративним, поведінковим, ситуаційним підходами при прийнятті управлінських рішень.

Література 3, 9, 12.

Практичне заняття

Тема: Методи обґрунтування та прийняття управлінських рішень

1. Загальнонаукові методи обґрунтування управлінських рішень.
2. Особливості застосування комплексного та системного аналізу при обґрунтуванні управлінських рішень.
3. Основні критерії прийняття управлінських рішень.
4. Методи композиції та декомпозиції при визначенні критеріїв прийняття управлінських рішень.

Література 3, 4, 7, 9, 10, 12

Практичне заняття

Тема: Моделювання як науковий метод обґрунтування управлінських рішень

1. Сутність поняття «модель», «моделювання», «система».
2. Класифікація моделей та методів моделювання управлінських рішень.
3. Моделювання як об'єктивна основа обґрунтування управлінських рішень.
4. Адитивні та мультиплікативні моделі процедур обґрунтування управлінських рішень.
5. Індексні моделі. Принципи побудови індексних моделей.
6. Сутність та основні елементи сітьового планування й управління. Основні елементи сітьової моделі.
7. Моделі математичного програмування. Основні поняття математичного програмування. Побудова моделі задачі лінійного програмування.

Література 1, 2, 6, 18, 22.

Практичне заняття

Тема: Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності

1. Невизначеність і ризик в системі процедур управлінських рішень. Управлінські ризики при розробці управлінських рішень.
2. Управлінські ризики при розробці управлінських рішень.
3. Основні підходи до прийняття рішень в умовах невизначеності.
4. Критерій рішення Вальда (максі-мін) для оцінки передбачуваних стратегій в умовах невизначеності.
5. Використання Альфа-критерій, рішення Гурвіца при прийнятті управлінських рішень
6. Критерій рішення Сейвіджа, та його застосування до прийняття управлінських рішень
7. Критерій рішення Лапласа.
8. Матриця ефективності управлінських рішень в умовах невизначеності.
9. Організаційні методи зменшення невизначеності.
10. Вплив паніки на управлінські рішення.

Література 1, 2, 4, 5, 7, 13, 15.

Практичне заняття

Тема: Стохастичні моделі обґрунтування управлінських рішень

1. Концепція стохастичного підходу до опису стану реальних процесів та систем.
2. Стохастичні моделі оптимізації.
3. Поняття регресія, кореляція, детермінація.
4. Кореляційно-регресійні моделі обґрунтування управлінських рішень. Сітьові моделі у стохастичній формі.

Література 1, 2, 9, 13, 17.

Практичне заняття

Тема: Оцінки ефективності прийняття управлінських рішень

1. Параметри якості управлінського рішення.
2. Фактори якості на стадії розробки управлінського рішення.
3. Вибір пріоритетів при розробці та прийнятті управлінських рішень.
4. Принцип Парето
5. Поняття факторного аналізу, та його ефективність при розгляді процесів прийняття управлінських рішень.
6. Новітні методи оцінки ефективності управлінських рішень.

Література 9, 10, 11, 13, 18, 22, 23, 24, 25.

Практичне заняття

Тема: Прикладні задачі моделювання управлінських рішень

1. Основні методи прогнозування напрямів розвитку і станів господарюючих суб'єктів.
2. Моделювання альтернативних стратегій розвитку підприємств галузі.
3. Моделювання функціональних задач в системах управління.
4. Моделювання управлінських рішень в задачах тактичного управління підприємств галузі.
5. Метод економіко-математичного моделювання.
6. Використання методу календарного планування для планування діяльності підрозділів підприємства

Література 1, 2, 4, 6, 7, 11, 13, 22, 25.

Практичне заняття

Тема: Інформаційна підтримка процесу розробки і прийняття управлінських

рішень

1. Інформаційні системи як основа інформаційної підтримки автоматизації процесів прийняття управлінських рішень
2. Основні поняття інформаційної системи.
3. Класифікація інформаційної системи.
4. Інформаційні системи підтримки прийняття управлінських рішень
5. Використання інформаційних технологій у процесі розробки управлінських рішень.

Література 3, 10, 12, 13, 14, 21, 24.

6. Самостійна робота студентів

Організація самостійної роботи студентів вимагає особливої уваги, тому, що частина питань, кожної теми виноситься на самостійне вивчення студентами. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених кафедрою для вивчення навчальної дисципліни. Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю (питання, тестування) з боку студента. Самостійна робота над засвоєнням дисципліни може виконуватися у читальних залах університету, навчальних кабінетах та комп'ютерних лабораторіях, в домашніх умовах. Кафедра забезпечує консультації з окремих найскладніших тем курсу. Викладачі кафедри здійснюють також поточний і підсумковий контроль та аналізують результати самостійної роботи студента.

Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовується на навчальних заняттях.

Завдання для самостійної роботи з дисципліни «Моделі та технології прийняття управлінських рішень» у формі есе, виконання якого потребує засвоєння змісту конкретних тем з дисципліни та отримання навиків використання набутих знань шляхом проведення певних розрахункових завдань.

Такі завдання з дисципліни виконуються самостійно кожним студентом (за обраним типом організації) і охоплює усі основні теми дисципліни. Виконання самостійної є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту. Самостійна робота оцінюється за 100-бальною шкалою і складає 15% підсумкового балу з дисципліни.

Метою виконання самостійної роботи є закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами під час набуття теоретичних і практичних навичок і їхнього використання у своїй професійній діяльності. При виконанні самостійної роботи студент повинен продемонструвати вміння в сфері науково-дослідної діяльності, роботи з готовими матеріалами, вміння творчого й оригінального вирішення поставлених завдань. Самостійна робота є завершальною теоретичної та практичної роботи з дисципліни та виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять і охоплює зміст навчальної дисципліни загалом.

Самостійна робота виконується самостійно кожним студентом на основі опрацьованої літератури. Самостійна робота оформляється у відповідності до встановлених вимог.

Самостійна робота повинна містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:

- назву університету;
- назву кафедри;
- назву навчальної дисципліни;
- номер академічної групи;
- дату подачі РГР викладачеві на перевірку - день, місяць, рік.

2. Зміст.

3. Вступ. Вступ розкриває сутність, стан наукового завдання і його значення.

Тут же вказують мету й завдання дослідження.

4. Основна частина. Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі,

вступу й висновкам роботи.

5. Висновки. У висновках вказують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.

6. Список літератури. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Оформлення відбувається в такому порядку: нормативно-правові акти (Конституція України, Закони, ГОСТ, ДСТУ й т.д.);

- використана література (у т. ч. періодична);
- література на іноземних мовах;
- Інтернет джерела з обов'язковою позначкою, яка інформація міститься на цьому сайті (порталі). Не припустиме посилання пошуків на сайти.

7. Вимоги до оформлення. Шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: верхнє й нижнє – 20 мм, ліве - 25 мм, праве - 15 мм.

Варіанти самостійної роботи з дисципліни: «Моделі та технології прийняття управлінських рішень»

Для виконання індивідуальної роботи студенту пропонується обрати проблематику, яку він повинен розглянути з практичної точки зору і застосувати творчий підхід для подання висновків й думок з цього приводу.

Для цього студент опрацьовує літературні джерела інформації по обраній проблематиці і пише творче есе стосовно участі України у відповідних міжнародних економічних процесах чи явищах, висловлюючи при цьому власний погляд.

Теми індивідуальних завдань:

1. Якісні методи прогнозування.
2. Застосування наукових підходів до підготовки, розробки та
3. реалізації управлінських рішень.
4. Експертна оцінка основних варіантів керуючих впливів.
5. Основні принципи раціональної організації процесу розробки
6. управлінських рішень.
7. Метод декомпозиції при визначенні критеріїв прийняття управлінських рішень.
8. Сутність концепції детермінованого підходу до опису реальних процесів.
9. Поняття та класифікація ризиків.
10. Управлінські ризики при розробці управлінських рішень.
11. Процес установавання організаційних цілей.
12. Інформаційні системи підтримки прийняття управлінських рішень.
13. Експертні оцінки в системі евристичних методів.
14. Управлінські рішення в процесі мотивації.
15. Коефіцієнт кореляції, детермінації.
16. Проста лінійна регресія.
17. Множинна регресія.
18. Нелінійна регресія.
19. Аналіз послідовності рішення з використанням дерева рішень.
20. Інші методи врахування невизначеності (хенджування, гнучке інвестування, диверсифікація інтересів фірми, придбання додаткової інформації, модифікація цілей тощо).
21. Обмеженість використання стохастичних моделей у прикладних дослідженнях соціо-економічних процесів..
22. Вибір пріоритетів при розробці та прийнятті управлінських рішень.
23. Новітні методи оцінки ефективності управлінських рішень
24. Моделювання управлінських рішень в задачах тактичного управління підприємств галузі.
25. Обґрунтування прийняття управлінських рішень в системі оперативного-календарного планування діяльності підрозділів підприємств.
26. Нові інформаційні технології та їх функції у процесі розробки УР.

27. Тенденції і проблеми розвитку сучасних підприємств України.
28. Організаційна структура і методи управління підприємством.
29. Кадровий потенціал підприємства.
30. Управління діяльністю підприємства. Основні фонди підприємства, їх роль у виробничому процесі і шляхи вдосконалення.
31. Зворотні фонди підприємства, їх роль і шляхи ефективності їх використання.
32. Зворотні кошти підприємства, їх нормування і методи розрахунків.
33. Інвестиції, їх види, формування, використання і ефективність.
34. Основні показники і методика оцінки ефективності капітальних вкладів. Шляхи вдосконалення.
35. Інноваційні процеси. Визначення ефективності технічних, організаційних, економічних і інших нововведень.
36. Конверсія і диверсифікація виробничих потужностей в умовах незалежної України.
37. Організація виробничого процесу і його вдосконалення. Основні елементи, принципи організації, типи, методи і форми виробничого процесу.
38. Інфраструктура підприємства, принцип її впливу на економіку підприємства.
39. Прогнозування виробничої діяльності. Види, методи, довгострокові і короткострокові прогнози.
40. Плани підприємства. Методи вибору стратегії і планування. Типовий зміст і методика розробки розділів бізнес-плану.
41. Продукція підприємства, її основні показники і шляхи їх покращення.
42. Показники та методи визначення рівня конкурентоспроможності продукції та заходи його підвищення.
43. Показники та резерви росту продуктивності праці в сучасних умовах господарювання.
44. Організація оплати праці і шляхи її вдосконалення.
45. Собівартість продукції. Визначення поточних витрат на одиницю продукції і заходи з їх скорочення.
46. Калькулювання поточних витрат та його місце в економічних витратах.
47. Доход та прибуток підприємства. Шляхи підвищення.
48. Фінансово-економічний стан підприємства. Показники і методика їх розрахунку.
49. Ефективність виробництва. Основні показники, резерви і шляхи підвищення ефективності.
50. Економічна безпека підприємства, способи оцінки безпеки, можливі збитки і стратегічна захищеність.
51. Реструктуризація і санація підприємств і організація.
52. Банкрутство і ліквідація підприємства (організацій).

7. Організація і проведення тренінгу

Організація і проведення тренінгу

1. **Вступна частина.** Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. **Організаційна частина.** Встановлення правил проведення тренінгового заняття, формування малих робочих груп (3-5 груп), створення робочого настрою у колективі студентів. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, бланками документів, алгоритмами проведення, інструкціями.

3. **Практична частина.** Виконання тренінгових завдань у малих групах з використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. **Підведення підсумків.** Презентація практичної роботи в малих групах. Обговорення

результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика тренінгу

Ділова гра. «Організація бізнесу, вибір організаційно-правової форми»

Мета ділової гри – базуючись на різноманітті форм власності підприємств, обрати той бізнес, який найбільш перспективний, і обґрунтувати його.

Постановка проблеми. Ухвалюючи рішення про вибір організаційно-правової форми, студент-«підприємець» визначає необхідний рівень і обсяг можливих прав і обов'язків залежно від профілю й змісту майбутньої підприємницької діяльності, можливого кола партнерів, законодавства, що існує.

При цьому вибір найбільш оптимальної форми організації підприємницької діяльності слід співвідносити з можливостями, які надає чинне законодавство. При осмисленні цих проблем студент-«підприємець» ухвалює рішення щодо правового статусу підприємства, що засновується.

Завдання, поставлені перед учасниками:

- сформулювати мету, підприємницьку ідею бізнесу;
- обґрунтувати економічну сутність підприємницької діяльності;
- показати наявність інноваційного моменту (нової системи управління виробництвом, якістю, впровадження нових методів організації виробництва або нових технологій тощо);

- запропонувати товар/послугу, що користується високим рівнем конкурентоспроможності;

- визначити тип і вибір постачальників, посередників, покупців;

- передбачити техніку ділових переговорів;

- обґрунтувати передумови для успішного підприємницького старту;

- представити «візитну картку» підприємства.

Кожен учасник повинен представити «візитну картку» свого бізнесу:

- загальну характеристику бізнесу (мета, підприємницька ідея, економічна сутність підприємницької діяльності, перспективи розвитку бізнесу на ближчі 5 років);

- особливості ринку, профіль споживача (підприємницьке середовище);

- основних конкурентів, переваги в порівнянні з ними;

- порівняльні переваги й недоліки обраної організаційно-правової форми з погляду менеджменту;

- спосіб прийняття рішень (на колективній основі або коли підприємець бере на себе функцію одноособового прийняття рішень).

Спільне обговорення найбільш інноваційних рішень.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни "Моделі та технології прийняття управлінських рішень" використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;

- тестування;

- модульне тестування та опитування;

- есе;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

- оцінювання результатів самостійної роботи;

- методи дискусійного характеру (диспути, дискусії);

- контрольна робота;

- екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни "Моделі та технології прийняття управлінських рішень" визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час практичних занять по темах 1-9 не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота (теми 1-9)	Оцінка за виконання завдання ділової гри	Оцінка за виконання есе	1. Відповідь на два запитання, кожне з яких = 30 балів, а у підсумку = 60 балів. 2. Практичне завдання (тести) = 40 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою Університе	За національною	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D(задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій	1 - 9
2.	Система дистанційного навчання wunu.edu.ua	1 - 9
3.	Електронний варіант лекцій	1 - 9
4.	Бліц-конспекти лекцій	1 - 9
5.	Схеми, ілюстрації до тем	1 - 9
6.	Рисунки, діаграми до тем	1 - 9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Baumeister C., Hamilton J. D. (2019) Structural interpretation of vector autoregressions with incomplete identification: Revisiting the role of oil supply and demand shocks. American Economic Review, 109, 5, pp. 1873-1910
- Campbell S. L. Modeling and Simulation in Scilab/Xcos with XcosLab 4.4, Second Edition. Campbell, Jean-Philippe Chancelierand, Ramine Nikoukhah. Springer, 2017.

3. Errea J. (2017) Visual Journalism. Infographics from the World's Best Newsrooms and Designers. Gestalten. 256 p.
<http://otimtp.nltu.edu.ua/index.php/using-joomla/extensions/components/content-component/article-categories/89-dystsypliny/dystsypliny-mahistra/216-proektuvannia-rozpodilenykh-baz-danykh-ta-ekspertn>
http://pidruchniki.ws/12461220/ekonomika/suchasni_informatsiyini_analitichni_sistemi
http://pidruchniki.ws/15840720/informatika/informatsiyini_tehnologiyi_ta_tehnichni_zasobi_navchannya_-_buynitska_op
4. J. Köhler, M. A. Müller and F. Allgöwer (2018) "Nonlinear reference tracking with model predictive control: An intuitive approach", *Proc. Eur. Control Conf.*
5. Kasitskij A., Bidyuk P., Gozhyi A. (2018) Effective expectation maximization algorithm implementation using multicore computer systems/ *Informatyka, Automatyka, Pomiaru w Gospodarce i Ochronie Środowiska*. 4(4).pp. 35-37
6. Kilian L., Zhou X. (2020) The econometrics of oil market VAR models.
7. Knaflic C. (2017) *Storytelling with data: A data visualization guide for business professionals* New York : John Wiley & Sons. 288 p
8. Piccoli, Gabriele; Pigni, Federico (July 2018). [Information systems for managers: with cases](#) (Edition 4.0 ed.). Prospect Press. p. 28.
9. Антоненко В. М. Мамченко Ю.В., Рогушина Ю.В. Сучасні інформаційні системи і технології : навч. посібник Ірпінь : Нац. університет ДПС України, 2016. 212 с.
10. Бази даних та інформаційні системи: URL: <http://www.simulation.kiev.ua/dbis/index.html>.
11. Буйницька Оксана. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навчальний посібник. К.:ЦУЛ. 2019. 240 с.
12. Буйницька О.П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: URL:
13. Грас Дж. Data Science. Наука о данных с нуля. БХВ-Петербург. 2016. 336 с.
14. Гур'янова Л.С., Клебанова Т.С., Прокопович С.В. Прикладна економетрика : навч. посіб. : у двох частинах. Частина 1 : [Електронне видання] Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 235 с.
15. Кобилін А. М. Системи обробки економічної інформації : навчальний посібник Київ : Центр учбової літератури, 2019. 234 с.
16. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу: URL:
17. Нестеренко О.В., Савенко О.І., Фаловський О.О. Інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень: навч. Посібн. За ред. П.І. Бідюка. – Київ: Національна академія управління. 2016. 188 с.
18. Плескач В.Л. Інформаційні системи і технології на підприємствах. URL: http://pidruchniki.ws/1059110247701/informatika/informatsiyini_sistemi_i_tehnologiyi_na_pidpriyemstvah_-_pleskach_vl
19. Проектування розподілених баз даних та експертних систем: URL:
20. Прохоренко Н.А., Дронов В.А. HTML, JavaScript, PHP, MySQL. Джентльменский набор Web-мастера. СПб.: БХВПетербург, 2016. 768 с.: ил – (Профессиональное программирование)
21. Системи аналітичної обробки даних OLAP: URL: <http://www.simulation.kiev.ua/dbis/lecture25.html>
22. Сучасні інформаційні аналітичні системи: URL: http://pidruchniki.ws/12461220/ekonomika/suchasni_informatsiyini_analitichni_sistemi
23. Томашевський О. М., Цегелик Г.Г., Вітер М.Б., Дудук В.І. Інформаційні технології та моделювання бізнес- процесів : навч. посібн. К. : Центр учбової літератури, 2016. 296 с.
24. Фетісов В.С. Пакет статистичного аналізу даних STATISTICA : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.
25. Харів Н.О. Бази даних та інформаційні системи: навчальний посібник Рівне: НУВГП, 2018. 127 с.